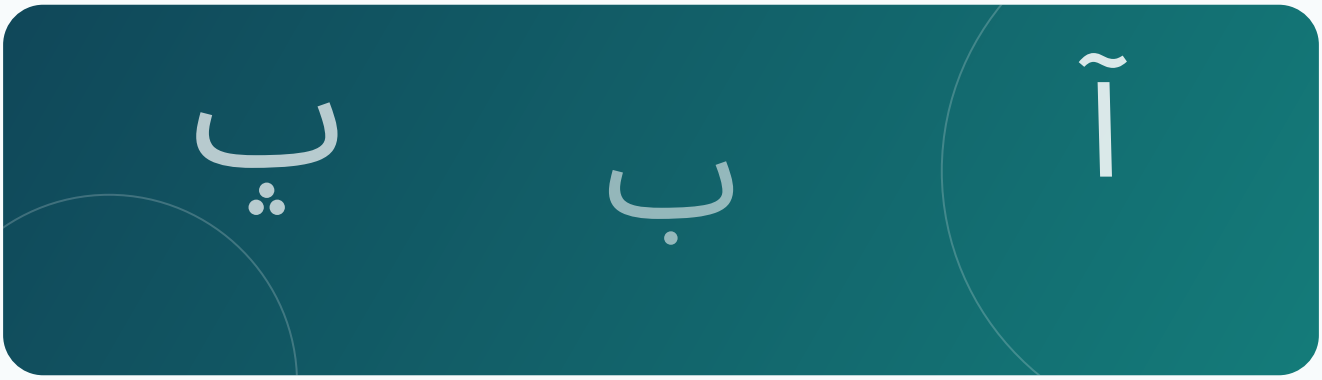
خلاصه پژوهش + راهکارهای کاربردی

چرا بعضی بچه‌ها یادگیری فارسی را نیمه‌کاره رها می‌کنند؟

نگاهی ساده و علمی به نقش علاقه کودک، خانواده، مدرسه و دوستان در حفظ زبان مادری؛ براساس دو پژوهش انجام‌شده در انگلستان.

18	22	2
مادر ایرانی در پژوهش اول	خانواده چینی در پژوهش دوم	مقاله دانشگاهی با لینک مستقیم

نکته‌ای که ارزش دانستن دارد

بلد بودنِ فارسی و **دوست داشتنِ یادگیری فارسی** یک چیز نیستند. برای ادامه کلاس، انگیزه و تجربه کودک اهمیت دارند.

خانواده‌های ایرانی در انگلستان

وقتی والدین حفظ فارسی را می‌خواهند، اما انتخاب بچه‌ها هم مهم می‌شود

در این پژوهش، پژوهشگران با **۱۸ مادر ایرانی ساکن انگلستان** مصاحبه کردند تا بفهمند خانواده‌ها چطور فارسی را در خانه حفظ می‌کنند و چه عواملی به یادگیری و تداوم آن کمک می‌کند.

۱ فارسی فقط یک درس مدرسه نیست

برای بسیاری از مادران، فارسی راه ارتباط با اعضای خانواده، فرهنگ و هویت ایرانی بود. انگیزه والدین برای حفظ زبان، فراتر از خواندن و نوشتن است.

۲ کودک در انتخاب زبان نقش دارد

در بعضی خانواده‌ها، کودکان ترجیح می‌دادند انگلیسی حرف بزنند یا درباره هویت زبانی خود دیدگاهی متفاوت از والدین داشتند. بنابراین خواست والدین به‌تنهایی مسیر را تعیین نمی‌کند.

۳ علاقه کودک بر ادامه کلاس فارسی اثر دارد

نویسندگان اشاره می‌کنند که تداوم حضور در مدارس فارسی آخر هفته، تحت تأثیر علاقه و تمایل خودِ کودک قرار می‌گرفت؛ حتی وقتی والدین به یادگیری فارسی اهمیت زیادی می‌دادند.

۴ استفاده واقعی از فارسی مهم است

عادت‌های زبانی خانه، ارتباط با دیگر فارسی‌زبانان، خانواده گسترده و فرصت‌های بیرون از خانه، همگی در حفظ فارسی نقش داشتند.

پیام کاربردی پژوهش

کلاس فارسی زمانی معنای بیشتری پیدا می‌کند که کودک بیرون از کلاس هم فرصتی برای حرف زدن، خواندن یا ارتباط گرفتن به فارسی داشته باشد.

منبع: Gharibi & Mirvahedi، انتشار آنلاین ۲۰۲۱، چاپ در جلد ۲۰۲۴. لینک در صفحه آخر.

خانواده‌های چینی در انگلستان

چرا زبان مدرسه و دوستان، کم‌کم پررنگ‌تر می‌شود؟

این مطالعه با مصاحبه با **۲۲ والد از خانواده‌های چینی** انجام شده بود. فرزندانشان **۸ تا ۱۶ سال** داشتند. موضوع تحقیق، تصمیم‌ها و واکنش‌های بچه‌ها در استفاده یا یادگیری زبان خانوادگی بود.

۱۸ خانواده از ۲۲ خانواده

والدین از مقاومت مکرر کودک در برابر یادگیری یا استفاده از زبان چینی گفتند، به‌خصوص زمانی که آن را یک «تکلیف اضافه» می‌دید.

۲۲ خانواده از ۲۲ خانواده

تعامل با دوستان یا خواهر و برادرها در محیط‌هایی که انگلیسی زبان غالب بود، گزارش شد.

سه نکته مهم از یافته‌ها

۱ مقاومت همیشه به معنی بی‌علاقگی کامل نیست

ممکن است کودک از کتاب خواندن اجباری به زبان خانوادگی دوری کند، ولی در موقعیتی واقعی و معنادار از همان زبان استفاده کند.

۲ با بالاتر رفتن سن، شرایط زندگی عوض می‌شود

والدین کودکان بزرگ‌تر بیشتر به تأثیر دوستان، مدرسه، فشار درس و امتحان و محدود شدن کنترل والدین بر انتخاب زبان اشاره کردند.

۳ فارسی یا چینی نباید فقط «کار اضافه» باشد

وقتی زبان خانوادگی فرصتی برای دوستی، ارتباط و فعالیت جذاب باشد، فقط شبیه یک تکلیف بعد از مدرسه احساس نمی‌شود.

دقت علمی: این اعداد فقط توصیف همان ۲۲ خانواده‌اند و درصدی برای کل مهاجران نیستند. داده‌ها از روایت والدین به دست آمده‌اند، نه مشاهده مستقیم کلاس‌ها یا سنجش میزان ترک کلاس.

پس ما به‌عنوان والدین چه کار کنیم؟

پیشنهادهای زیر برداشت‌های کاربردی از دو پژوهش‌اند، نه دستورالعمل آزمایش‌شده یا نقل‌قول مستقیم از محققان.

۱ از علاقه کودک شروع کنید

کتاب، داستان، بازی یا موضوعی را انتخاب کنید که واقعاً دوست دارد؛ نه فقط چیزی که از نظر بزرگ‌ترها «آموزشی» است.

۲ فارسی را به زندگی واقعی وصل کنید

پیام کوتاه برای پدربزرگ و مادربزرگ، خواندن یک دستور غذا یا نوشتن کارت تبریک می‌تواند به فارسی معنا بدهد.

۳ تمرین کم اما پیوسته داشته باشید

تمرین متناسب با سن و انرژی بچه، بهتر از فشار سنگین و تبدیل هر مکالمه خانوادگی به امتحان است.

۴ فرصت ارتباط با هم‌سن‌وسال‌های فارسی‌زبان بسازید

بازی، دوست و کار گروهی می‌توانند انگیزه‌ای بدهند که کلاسِ صرف به‌تنهایی ایجاد نمی‌کند.

۵ برای نوجوان‌ها مسیر منعطف انتخاب کنید

برنامه درسی، علایق و نظر نوجوان را جدی بگیرید؛ شروع در سن بالاتر هم ممکن است، اما روش همراه‌کردن کودک باید تغییر کند.

بهترین سن شروع چیست؟

این دو مطالعه **بهترین سن را تعیین نکرده‌اند** و ثابت نمی‌کنند شروع در Year 3–5 باعث ماندگاری بیشتر می‌شود. این بازه می‌تواند یک پیشنهاد بر پایه تجربه تدریس باشد، نه نتیجه قطعی پژوهش.

منابع اصلی، با لینک مستقیم به مقاله‌ها

۱. پژوهش درباره خانواده‌های ایرانی در انگلستان

Gharibi, K. & Mirvahedi, S. H. (2024). “You are Iranian even if you were born on the moon”. https://doi.org/10.1080/01434632.2021.1935974

۲. پژوهش درباره خانواده‌های چینی در انگلستان

Li, M. (2026). Children’s agency and Chinese heritage language maintenance in England. https://doi.org/10.1080/01434632.2026.2674783